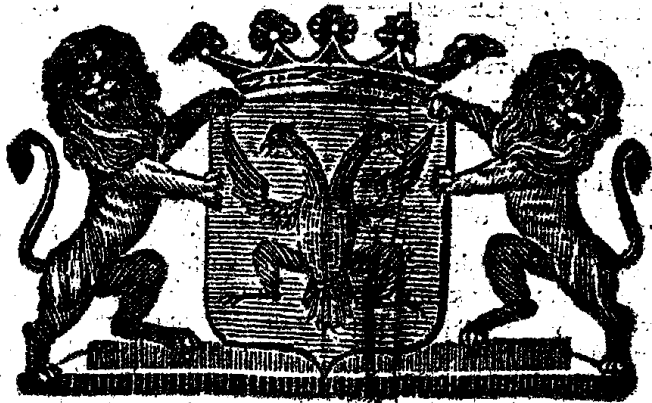

A°. 1827.

ARNHEMSCHE

Dingsdag

COURANT

den 24 April.

Zie hier wat men uit Rotterdam, onder dagteekening van den 27. Maart, meldt, betrekkelijk de Stoombooten, bestemd voor de vaart op den Middel- en Boven-Rijn:

» Tegen het laatst van deze en in het begin van de volgende week, zullen de Stoombooten de *Lodewijk* en de *Eendragt*, die den Boven- en Middel-Rijn moeten bevaren, gereed zijn, om naar hunne bestemming te vertrekken. De boot, die de vaart tusschen Mentz en Frankfort moet verrigten, zal weldra volgen. De zamenstelling, het gemak en de sierlijkheid dezer vaartuigen, laten niets te wenschen over. Zij kunnen wedijveren, niet allen met de booten van dien aard, welke in de wateren van ons vasteland gebruikt worden, maar zelfs met die van Amerika, zonder eens te spreken van de Engelsche stoombooten, die nog gebrekkelijk zijn ten opzichte der veiligheid.

» Met betrekking tot het laatste, hetwelk het meest belangrijke der onderneming is, bezitten de Stoombooten van den Rijn alle mogelijke voordeelen. Alle mogelijke maatregelen van veiligheid, zelfs tot in het overbodige, zijn genomen om dezelve buiten gevaar te stellen, en zij gaan boven alle voorzorgen, welke tot nog toe te dien opzichte gebezigd zijn. Bij de middelbare persing der werktuigen is nog gevoegd een ander werktuig, hetwelk de grootste veiligheid belooft. Dit is eene waterpers, door middel van welke men den ketel dagelijks op de proef stelt. De kracht dezer pers is verbazend, en zij doet gemakkelijk den sterksten ketel springen. Bij de waterproef moet de ketel eene drukking van 165 pond op de vierkante duim kunnen verdragen; en aangezien bij het gewoon gebruik het genoegzaam is, dat zij de kracht van twee derde minder, dat is van 55 pond, kan weerstaan, heeft men nimmer eenig ongeluk te duchten.

» Bovendien heeft men aan de ketels verscheiden looden stoppen aangebracht, die bij eene te sterke hitte smelten, en stroomen water op het vuur doen storten. Op het verdek bevindt zich een barometer met eene soort van wijzer voorzien, waarop ieder een ten allen tijde, de sterkte der drukking kan zien. Op deze wijze vereenigen deze Stoombooten alle maatregelen van veiligheid, welke door de voorzigtigheid van het Nederlandsche gouvernement zijn bevolen, met die, welke de Engelsche commissie van onderzoek heeft voorgesteld na het ongeluk in 1815 te Norwiche voorgevallen, maar welke het Engelsche gouvernement zwaarigheid maakte aan te nemen, omdat hetzelfde de nationale nijverheid niet wilde belemmeren. Men heeft insgelijks met vrucht bij de zamenstelling gezorgd om andere kleinere zwaarigheden te overwinnen; bij voorbeeld: om een zeker middel te vinden om de boot in ondiepe wateren en tegen de kracht der golven te bestieren; om de stoom zoodanig weg te nemen, dat zij immer de passagiers hinderen kan, enz.

PARYS, den 19. April.

In de zitting van de kamer der pairs, van den 17. dezer, werd voorgelezen de volgende ordonnantie des Konings:

Karel, bij de gratie Gods, Koning van Frankrijk en Navarre. Aan alle degenen die deze zullen zien, salut. Wij hebben geordonneerd en ordonneren hetgeen volgt: Art. 1. Het ontwerp van wet op de politie der drukpers wordt ingetrokken. Art. 2. Onze zegelbewaarder, minister staats-secretaris van het departement van justitie, is met de uitvoering dezer ordonnantie belast.

De *Constitutionnel* zegt omtrent deze gebeurtenis het volgende: — » De constitutionnele gevoelens hebben eene groote en edele zegepraal behaald; de wet op de politie der drukpers is ingetrokken; geheel Frankrijk zal die gebeurtenis met dankbaar gejuich begroeten. De waarheid is eindelijk tot den troon doorgedrongen! De monarch, die bij zijne troonsbeklimming de censuur afschafte, heeft den verjaardag van zijne terugkomst in de hoofdstad gekenmerkt door de handhaving van de vrijheid der drukpers, waarop het Fransche volk zoo hoog en prijs stelt en welke hetzelfde zoo gaarne als eene weldaad van *Karel X.* erkent. Geene factie zal ons die nu meer ontrooven kunnen. De Koning heeft ze tweemaal aan Frankrijk wedergegeven en Frankrijk zal het nimmer vergeten.

» Hoe moet het de ministers niet spijten, vier maanden, welke zoo nuttig tot heil der natie hadden kunnen besteed worden, verspild te hebben met hoog loopende redetwisten, die alle edeldenkenden zoo diep griefden, zoo vele bekommernissen en de ergste achterdocht verwekten. Zoo ras het land met dit hatelijk ontwerp bedreigd werd, verhief zich overal de stem der billijke verontwaardiging tegen hetzelfde. Na dertig jaren onrust en burgertwist, is bij ieder Franschman de overtuiging diep gevestigd, dat de vrijheid der drukpers de eerste, de wezenlijkste en zekerste waarborg is; dat zij het leven der verlegenwoordigende regering, de eerste behoefte van de nieuwe maatschappelijke orde uitmaakt. Welk burger werd niet verdrukt, en welk burger vreest de onderdrukking niet?

» Alle geleerde en letterkundige genootschappen, al degenen, die, het droevige verleden gedachtig, naar eene betere toekomst uitzagen, al degenen die de omwentelingen moede zijn en het constitutionnele charter als het plegtanker der rust en des openbaren welzijns beschouwen; alle weldenkenden, in één woord, zagen met afgrijzen een ontwerp, waardoor eigendom en verkregene regten geschonden, bedrog en logen bevorderd, den roem der letteren en de overwinningen der beschaving vernietigd werden. Nooit, sinds veertig jaren, was er onder de natie grooter en edeler eenstemmigheid van gevoelens dan nopens dit ontwerp.

» Wat is er geworden van die hatelijke en vuile lasteringen tegen eene natie, welke naar orde en zekerheid dorst? Zij heeft ze met bliken van stille smart beantwoord; zij heeft zich der vrijheid waardig betoond door de kalmte en de wettelijkheid van hare klagten en weerstand.

» Eere heeft ook de kamer der pairs. Zij had reeds alle artikels van het ontwerp, waardoor de eigendom en de verkregene regten geschonden werden, verworpen.

» Groot was de vreugde, toen de intrekking van het bedoelde ontwerp bekend werd. Overal wenschte men elkanderen geluk met deze gebeurtenis; men hield elkanderen op straat staande om zich de tijding daarvan mede te deelen. Gisteren avond heeft men genoegzaam in de geheele hoofdstad deswege geillumineerd en een talrijke stoet drukkersgezellen is juichende door de straten getrokken.

Het Jezuitisch-ministerieel blad, over deze vreugdeblijken verwoed, zegt heden, op eenen bijtonden toon, dat men bij de kreten van *leve de*

Koning, ook die van *weg met de rojalisten, leve Napoleon*, aangehaald heeft. Waar is het, dat er eenige ongeregelheden zijn bedreven. De benden oproerlingen in Katalonie zijn, volgens de jongste berichten, uit een gedreven.

De *Courant* van Florence deelt tijdingen uit den Archipel mede van den 21. Maart. De Grieken der expeditie van den Pireus handhaven de op de Turken veroverde stellingen. De Turken hebben vruchtelijke pogingen gedaan om die te herwinnen, en daarbij 1500 man verloren. De bezetting der citadel van Athene heeft van deze afwendings gebruik gemaakt, om eenige levensmiddelen in dezelve te brengen.

FRANKFORT, den 21. April.

Volgens berichten uit Konstantinopel van den 26. Maart, toont de *Porte* zich volstrekt ongeezind, om de Engelsche en Russische voorstellen betrekkelijk Griekenland aan te nemen, en de reis-effendi is ontzet, wijl hij zich niet krachtig tegen elke tusschenkomst verklaard had. De heeren *Stratford Canning* en *Ribeaupierre* houden dagelijks conferentien. Zij hebben wel vroeger den termijn voor het antwoord op den 20. Maart gesteld, doch tot heden geene verdere stappen gedaan.

Over Odessa heeft men tijdingen uit Konstantinopel tot den 1. dezer. De *Porte* heeft berichten uit Griekenland ontvangen, die ongunstig voor haar zijn. De citadel van Athene is den 12. Maart door *Karaïskaki* ontzet. Eene expeditie, met het fregat *Hellas* tegen Negroponte ondernomen, en door Beijersche officieren bestuurd, is volkomen geslaagd. De magazijnen van den seraskier heeft men geheel vernield. Lord *Cochrane* is den 15. Maart op Poros aangekomen. — De *Porte* heeft eene pressing van matrozen bevolen en de uitrustingen verdubbeld.

Te Triest had men den 10. April door schippers berigt, dat lord *Cochrane* met 2 gewapende schepen te Napoli di Romania was aangekomen. Den 26. Maart stond *Ibrahim*-pacha nog onbeweeglijk te Navarino.

BRUSSEL, den 19. April.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft het ontwerp van wet op de zamenstelling der regterlijke magt met 28 tegen 13 stemmen aangenomen.

's GRAVENHAGE, den 19. April.

Met het Amerikaansche schip *Malais*, zijn berichten ontvangen van Padang en de Nederlandsche bezittingen op de westkust van Sumatra, tot den 6 December jl., waaruit blijkt, dat toen aldaar eene gewenschte rust heerschte, in weerwil van de vermindering der garnizoenen, waarvan een groot gedeelte, drie maanden te voren, naar Java was vertrokken. Op den voormelden datum bedroeg de uitvoer van koffij, te Padang, reeds 45,000 pikols, en er waren nog 11,000 pikols in gereedheid om afgescheept te worden, zoo dat de hoeveelheid, die in 1826 zal zijn uitgevoerd, op omtrent 56,000 pikols mag worden geschat, hetwelk na ~~van het voorgaande jaar~~ is, dan in het voorgaande jaar. De koffij werd steeds van de inlanders gekocht voor vijftien gulden de pikol. Een Amerikaansch schip de *Bengal* was bezig met koffij te laden, terwijl een ander schip van dezelfde natie, de *Osprey*, naar de Acheensche havens was vertrokken, om eene lading peper te zoeken.

Zoo men vernemt, marscheren heden de compagnieën der expeditie-onnare afdeling, welke, sedert het verongelukken van het lineschip *Wassenaar*, te Haarlem hebben gelegen, naar de Helder, ten einde, aan boord der aldaar gereed liggende schepen *Prins van Oranje*, *Helena* en *Susanna*, bij eerste gunstige gelegenheid, de reis naar hunne bestemming voort te zetten.

Mengelwerk.

OVER DE STAATKUNDIGE VERDRAAGZAAMHEID MET BETREKKING TOT GODSDIENSTIGE GEVOELEN.

Het is een waarachtige stelregel, dat de Staat geen regt heeft om aan zijne leden voorschriften te geven, aangaande hetgeen zij gelooven moeten. Even waarachtig is de stelregel, dat door vrijheid der drukpers aan eenen ieder de gelegenheid moet verleend zijn, om zijne overtuigingen openlijk voor te dragen. Zoo worden de denkbeelden uitgewisseld en vermenigvuldigd, en aan eenen ieder de keus gelaten uit vele.

Nogtans is ook dit waarachtig, dat de Staat behoort te waken tegen de verspreiding van zoodanige beginsels, welke orde, zedelijkheid en maatschappelijk welzijn vernietigen: weeswege ook iedere schrijver, ondanks alle vrijheid van schrijven en uitgeven, verantwoordelijk is voor hetgeen hij in het publiek brengt.

Hetgeen van de beginsels, welke door drukpers of prediking in gang kunnen gebracht worden, in het algemeen geldt, is inzonderheid toepasselijk op de godsdienstige, omdat deze zoo naauw met de staatkundige verbonden zijn, dat dezelve er hunne geheele houding en strekking van aannemen. In zoo ver dit het geval is, heerscht bij voortdurend overal *Theokratie* (Godsregering), of liever *Hierarchie* (Priesterregering).

Het is daarom aan den Staat geenszins onverschillig, integendeel, er ligt hem ten uiterste aan gelegen, wat er in het godsdienstige geloofd, althans wat er in dit opzigt, door prediking of geschrift, als geloofsleer worde aanbevolen.

Wij gelooven derhalve, dat de Staat verplicht is, om van zijne bevoegdheid, schrijvers ter rekenschap te roepen, gebruik te maken, ten aanzien van zoodanigen, die zich verstuten om de bestaande grondwettige betrekking tusschen vorst en volk aan te randen, de leeraars der kerkgenootschappen te lasteren, dewijl dezelve de dweperijen niet prediken, welke zij voor het ware, regtzinnige Christendom uitventen, en alzoo de gemoederen vergiften, dat haat en verdeeldheid ontsta. — Indien, toch, de Staat zoodanige oproerstokerij door middel van libellen, niet bevoegd is te stuiten; dan, komt ons voor, volgt hieruit, dat hij het ook niet kan beletten, wanneer de verspreiders van onzedelijke beginselen zich, buiten zijne kosten, ter preeke verzamelen.

Deze inmenging, van de zijde des Staats, is, dit loopt in het oog, eene netelige zaak, zoo wel ten aanzien der punten waaromtrent, als der wijze waarop hij zich bemoeijen zou.

Wat het eerste aangaat: er kan veel kwaad zaad worden uitgestrooid, waarvan men niet bewijzen kan dat het kwaad zaad is. Men kan dit dikwijls eerst als zoodanig onderscheiden, wanneer het opgegaan is, en vruchten brengt. Geen Staat heeft het regt, om iemand te verhinderen,

zijne bijzondere overtuigingen voor te dragen, hoewel zij rechtstreeks tegen de openlijk aangenomene strijden. — Dit is zoo; maar wanneer die voordragt nu gepaard gaat met onmiskenbare bedoelingen om over te halen; of de orde- en rustverstoring aan te zetten, — dan wordt het toch wel de aangelegenheid van den Staat, om door tusschenkomst de rust en eendragt onder zijne leden te bewaren.

Het is dus blijkbaar dat de beginselen en bemoeijningen der schrijvers, tegen welke de Staat zich verbiedend zou mogen verklaren, geene goede of verdedigbare zijde moeten kunnen aanwijken.

Komende ter toepassing van het gestelde, vragen wij: wat hielden de beginsels, met betrekking tot de godsdienst, door *BILDERDIJK* met zijn aanhang in zwang gebragt, anders in dan dwepend, te eenentiale strijd tegen den bijbel, die toch de algemeen erkende codes in het godsdienstige is? Welke strekking hebben de beïnvloedingen dezer menschen, dan oud wantrouwen, twist en tweedragt tusschen de gemeenten en derzelver leeraars te zaaijen, en overal scheuring te veroorzaken? De aard dezer beginsels en de strekking dezer bemoeijningen liggen openlijk genoeg aan den dag, in de noodlottige uitwerksels, welke zij reeds gehad hebben, en voortgaan dagelijks te hebben, in den voortgang der uitziende mijstikerij, welke als kenmerk van heiligheid die omstandigheid aanwijst, dat zij noch aan het begin noch aan het eind met eenig, door de rede aangenomen, punt verbonden is; dus de rede alle gezag ontzegt, maar op, uit verband gerukte, zonder aanmerking van tijd en plaats des ontstaans, letterlijk begrepen, gezegden der H. Schrift, en op duistere gewaarwordingen rust. — Deze mijstikerij wroet hier en daar in het verborgen en ondermijnt den grond, die niet met ernst en kracht gestut wordende gebouwen, waarij de menschen, naar menschelijk inzicht en vermogen zedelijk en godvruchtig wonen, zal begeven en doen instorten. Ondertusschen gebeurt dit onderaardsche wroeten alleen daar, waar het ongedierte zich nog niet boven den grond durft vertoonen. Elders hooren gemeenten tegen wil en dank de leer der razernij onbeschaamd voordragen, terwijl de prediker niets te antwoorden weet, dan dat zij, die zijn gedrag afkeuren, den geest niet hebben, en er slechts om bidden moeten, terwijl zij hem dan wel zullen ontvangen.

Deze gedroegtelijke begrippen in het godsdienstige staan met wanbegrippen in het staatkundige in het afersaauwste verband; van daar, dat ook door de genoemde dwepende sekte, de, in ons vaderland bestaande, staatkundige orde van zaken wordt gelasterd, en niet veel beters gedaan dan ook in dit opzigt oproer aangestookt.

Welk eene verschoonbare zijde kunnen nu deze beginsels en bemoeijningen aanwijken? Zijn dezelve niet onmiskenbaar ondeugend en nadeelig? Moet niet een ieder, die nog een greintje oorleels bezit en gebruiken wil, het zinnelooze, inwendige dengd en uitwendig heil verwoestende, er in onderscheiden? Wat zou er van moeten worden, indien zij de overhand bekwamen en algemeen doel troffen? — Waarlijk geene zaak kon ooit beter den vijanden van staat en kerk in de hand werken; en men kan zich niet onthouden van, in die woelingen, welke wij thans ontwaren, Jezuitenwerk te zien.

De leer van *BILDERDIJK* o. s. valt om deze reden duidelijk in de termen, om van staatswege in haren voortgang gestuit te moeten worden; of anders mag men alle stellige zedekousheid en godsverzeking ook openlijk leeren.

Nu, de wijze waarop de Staat den voortgang van ondenkende beginsels en pogingen zou kunnen tegengaan. — Het verbod der uitgaaf van werken die ze bevatten, vooronderstelt onderzoek voor de uitgaaf, en dit kan men in eenen welgeregeld vrijen Staat niet wenschelijk vinden; ja het zou tegenstrijdig zijn. Met eenen index van verboden boeken zou het geval hetzelfde zijn; hoewel nog te bezien zou staan, of niet geschriften van stellig oproerigen inhoud, behoudens alle vrijheid van schrijven en uitgeven, zouden kunnen verboden, of de schrijvers tot verantwoording geroepen, en, deze kwalijk uitvallende, aan straffe onderworpen worden.

Het is betamelijk, dat wij ons onthouden van vooruitloopen in de poging tot het aanwijzen van maatregelen, die een verlicht staatsbestuur, met eenen verlichten, voor verspreiding van waarheid en zedelijkheid ijverig waakzamen Koning aan het hoofd, zelf wel zal weten te vinden. Wij vertrouwen toch met reden, dat het oordeel van zulk een hoofd des Staats niet verlegen is om middelen, door welke schijnheilige stokers van ongodsdienstigheid en oproer van invloed kunnen beroofd worden; te meer daar ieder burger der maatschappij, die in waarachtige godsdienstigheid belang stelt, en de minder zelfdenkende ook al mede werktuiglijk en uit ingeschapenen eerbied voor de Majesteit, op het gevoelen des Konings let, en er zich door laat besturen.

Dit, evenwel, moet zonder onbescheiden te heeten, gezegd worden, en wordt daarom herhaald, dat geen Staat deszelfs verdraagzaamheid, zonder vroeg of laat nadeel voor zich zelve kan uitstrekken, tot volkomen stilzitten omtrent uitbreiding van gevoelens, in welke men de ondenkende strekking, hoezeer achter het masker van kerkelijke regtzinnigheid verscholen, als met den vinger kan aanwijzen.

JETS OVER DE NIEUWE AMERIKAANSCH REPUBLIEKEN.

Dagelijks bijna winnen de nieuwe Amerikaansche gemeenebesten in belangrijkheid, ook voor Europa, en worden naar die evenredigheid ook meer bekend. En waarlijk, het zijn geene kleine, min beduidende Staten, die gewesten, welke zich eensklaps, als met een tooverslag, tot onafhankelijkheid hebben verheven. Het vaste land van Amerika telt thans behalve de Europese volkplantingen in Canada en Nieuw-Schotland (Noord-Amerika) Gujana (Zuid-Amerika), die de Britten in bezit hebben, en het Nederlandsche Suriname, volstrekt geen Europeischen meer, en dus heeft, sedert zeventien jaren, het grootste gedeelte van dat werelddeel zijne onafhankelijkheid herkegen. In het voorleden jaar heeft het groote bondgenootschap der Vereenigde Staten van Noord-Amerika het Sojarite feest zijner vrijheid gevierd, en de ongemeene vooruitgang van dezen Staat mag ons dergelijke vorderingen ook bij de anderen doen verwachten, immers hopen; indien slechts de monniken daarin hun gezag verliezen.

Amerika bestaat thans uit vijf Bondgenootschappelijke (federale) en uit drie centrale Republieken (waar de regering slechts één middelpunt heeft) en uit één keizerrijk. De eersten zijn de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, die van Mexico, die van Middel-Amerika of Guatemala, van Bolivia en van de Plata of Zilverrieten: de tweede Columbia, Peru en Chili, het derde, Brazilië.

I. De Vereenigde Staten van Noord-Amerika zijn ten getale van 24, waarvan slechts twee, zeer veel kleiner dan alle de overige, omtrent iets meer dan de grootte van eene onzer grootste provincien hebben.

Dit zijn Rhode-Island, 151 Fransche mijlen of uren, en Delaware, 224 vierkante mijlen in 't vierkant. De andere Staten hebben door elkander elk de grootte van een middelmatig koninkrijk in Europa; het geheele bondgenootschap is negenmaal zoo groot als Frankrijk; het bevat 230,711 vierkante Fransche mijlen en ruim 10 miljoen inwoners. De bevolking verdubbelt echter alle 20 jaren, dus zal dezelve bedragen

In 1845 . . . . . 20 Miljoen.
— 1865 . . . . . 40 —

Alsdan zal echter waarschijnlijk het land zoo bevolkt zijn, dat deze vermeerdering op verre na in die evenredigheid geene plaats meer zal hebben. Intusschen zal de nieuwe Staat alsdan genoegzaam de bevolking van geheel Europa bevatten. Nu zijn zij reeds de commissie-handelaars van geheel Europa, hoe veel bloeiender zal dan hun handel zijn dan die van ons werelddeel!

II. De Vereenigde Staten van Mexico zijn mede ten getale van 24, en bevatten 150,000 vierkante mijlen, doch nog veel slechter bevolkt dan de Vereenigde Staten, uitgezonderd in het midden, het vruchtbare dal van Mexico, waar de bevolking zoo dicht op een woont als in Europa. Zij bevatten slechts 6 miljoen inwoners, maar hare natuurschatten zijn veel grooter dan die der Vereenigde Staten van Noord-Amerika. De zilvermijnen alleen, die in 1695 slechts 4 miljoen opleverden, gaven door verbeterde inrigtingen in het mijnwezen, in het jaar 1809, niet minder dan voor achtentwintig miljoen Spaansche matten, (dus tusschen de zestig en zeventig miljoen gulden.)

Dit is nu wel door de uitbarsting der omwenteling, die in den beginne zeer verwoestend was, en vooral de mijnwerken deed verwaarloosen, in 1811 tot 3½ en in 1812 zelfs tot 2 miljoen Spaansche matten gedaald; doch in 1822 gaven deze mijnen reeds weder 7 miljoen Sp. m. en sedert hebben Engelsche maatschappijen dien arbeid met ijver en voorspoed ontgonnen, zoo dat men eerlang hopen mag, die mijnwerken in vollen bloei te zien, waardoor Europa zoo wel als Mexico zal verrijkt worden! Groot is bovendien de rijkdom des lands aan Cacao, Cochenille en eene menigte andere natuurvoortbrengselen, die nergens zoo goed gevonden worden als hier, en misschien kan hier ook een doortogt tusschen de Atlantische en Zuidzee worden geopend. In 's lands drie klimaten, het koude op het gebergte in 't midden, het gematigde aan weerszijden, het heete op de beide kusten, kan men ook drieërlei voortbrengsels telen. Mexico, de hoofdstad, is de grootste en meest bevolkte der Nieuwe Wereld; zij heeft 140,000 inwoners. De staatsregeling is hier, gelijk in Guatemala, geheel op den voet der Vereenigde Staten van Noord-Amerika geschoerd.

III. De zeven Vereenigde Staten van Middel-Amerika of Guatemala zijn te zamen omtrent zoo groot als Italië (16,740 mijlen), en hoewel de hitte aldaar zeer hevig is, wordt dezelve echter door twee zeeën, de Atlantische en Zuidzee, getemperd, en men heeft er kostbare voortbrengselen, zoo als de beste Indigo, Cacao enz. De bevolking zal thans bijna anderhalve miljoen bedragen. Hier is Amerika het smalst en dus de gemeenschap der beide zeeën het gemakkelijkst. Guatemala is de hoofdstad, met 49,000 inwoners, doch in de nabijheid van eenen vuurberg, die de oude stad zeer dikwijls omgekeerd heeft.

IV. De centrale Republiek Columbia heeft onlangs een schitterend voorbeeld opgeleverd van den invloed van een groot man. Zij was op het punt van door een burgeroorlog te worden verscheurd. De dappere generaal Páez, een harer eerste verdedigers, achtte zich in zijne eer gekrenkt, hij stelde zich aan het hoofd der misnoegden van Venezuela, ruim een derde van het gemeenebest uitmakende, die een federatief of bondgenootschappelijk bestuur verlangden. De groote BOLIVAR was afwezig; hij komt terug, hij ziet, hij overwint — maar niet door het zwaard. Hij breidt zijne armen uit, en Páez vliegt hem te gemoet, verzoend, als was geknecht door zijne onoverstaanbare taal. Columbia is behouden! Dit groote land bevat 92,000 vierkante mijlen, is driemaal zoo groot als Frankrijk, en heeft nog geene drie miljoen inwoners. Het vereenigt de voortbrengselen van Guatemala in zekere mate met die van Mexico, doch dezelve zijn te veel verwaarloosd, en de landbouw is thans ook sedert de onlusten aanmerkelijk vervallen. Santa Fé de Bogota met 30,000 inwoners, is tegenwoordig de hoofdstad; doch ook Quito, met ruim 40,000 inwoners, Carthagena en Caracas zijn aanzienlijke steden. Het land ligt gedeeltelijk in de hoogste Andes, heeft vele vuurbergen, den hemelhoogen Chimborasso (20,000 voet) en is geweldig onderhevig aan aardbevingen. De regering heeft niet alleen de drukpers, maar ook alle boeken vrijgesteld van inkomende regten, het onderwijs der jeugd (en dit is eene allerwenschelijkste en gelukkigste stap tot vooruitgang) is niet meer in de handen van priesters alleen.

V. De republiek Peru is niet het geheele voormalige onder-koningschap van dien naam, maar slechts Neder-Peru, en nog wel met uitzondering van het tot Columbia behorende koninkrijk Quito. Hetzelve heeft echter, ook nu nog, 41,500 vierkante mijlen, is dus anderhalf maal zoo groot als Frankrijk, en telt, in dezelfde evenredigheid tot den grond als Columbia, nog geen anderhalf miljoen inwoners. Ook hier heeft men zeer hoge bergen. De zeekust heeft die bijzonderheid, dat het op dezelve nooit regent; hoewel ze daarom toch door dauw en nevel zeer vruchtbaar is. Lima is de hoofdstad met 70,000 inwoners, waar rijkdom en weelde ten top geklommen zijn. Eene straat zou er geheel met zilver geplaveid zijn. De circus voor de stiergevechten in Lima kan 20,000 menschen bevatten. Peru bevat zeer vele goud- en zilvermijnen, voor welke het eertijds tot een spreekwoord geworden is, doch de meesten zijn in Opper-Peru.

VI. Deze laatstgenoemde republiek draagt thans den naam van Bolivia, naar den onsterfelijken BOLIVAR, die haar, even als Columbia en Peru, aan de tirannij heeft ontworsteld, en aan de vrijheid terug gegeven. Zij is na Middel-Amerika de kleinste der Amerikaansche gemeenebesten, niet grooter dan 26,000 vierkante mijlen, en dus kleiner dan Frankrijk. De bevolking zal minder dan een miljoen bedragen. Bolivia is een bondgenootschap van zeven staten. Dit land is rijk door zijne zilvermijnen van Potosi, waaruit echter wat minder geput is, zoo dat zij thans op verre na niet meer zoo rijk zijn. — Men kent dit gemeenebest nog weinig.

VII. De Vereenigde Staten der Plata-rijver dragen dien naam zonder de zaak, want zij zijn inderdaad alles behalve vereenigd. Paraguay staat geheel op zich zelve onder het onbepaalde bestuur van zekeren FRANCIA, die, gestudeerd hebbende, zich doctor laat noemen, en het land en deszelfs voortbrengselen geheel afsluit. Banda Oriental of Monte Video is gedeeltelijk in bezit van Brazilië, en een twistappel tusschen hetzelve en Buenos-Ayres, Cordova en Tucuman zijn verdeeld, en erkennen niet of weinig het gezag der te Buenos-Ayres gevestigde opperregering. Deze laatstgenoemde stad is dus slechts in naam de hoofdstad des bondgenootschaps, hetwelk gezegd wordt, 15 staten te omvatten, ter uitgestrektheid van 100,000 vierkante mijlen, dus 3½ maal zoo groot als Frankrijk, met 2 miljoen zielen bevolkt. Een groot gedeelte van den grond wordt door onoverzienbare grasvlakten of pampas bedekt, waarin ontelbare kudden van paarden en runderen grazen, die men slechts voor het vangen heeft, en wier huiden het gewigtigst artikel van uitvoer, gelijk hun vleesch het voornaamste voedsel der inwoners is. Buenos-Ayres (gezonde lucht) de hoofdstad, heeft 60,000 inwoners.

Chili, eene centrale republiek gelijk Peru, heeft, zonder de onafhankelijke Indianen, 800,000 inwoners, die op eene oppervlakte van 14,300 vierkante mijlen (half zoo groot als Frankrijk) tusschen den Oceaan en het gebergte der Andes wonen. De grond is uitstekend vruchtbaar, ook

aan *Europische* gewassen (want door de hooge ligging wordt de lucht verkoeld) maar zeer onderhevig aan aardbevingen. De kopermijnen zijn er van zeer veel belang, onder dit koper vindt men zeer veel goud. *St. Jago* is de hoofdstad met 30,000 inwoners.

Brazilië is een keizerrijk, de grootste staat van *Amerika*, daar hij 257,000 vierkante mijlen beslaat, dus tienmaal zoo groot is als *Frankrijk*, doch slechts twee en een half miljoen inwoners telt. Dit schoone land, een der rijkste, bekoorlijkste en vruchtbaarste des aardbodems, wacht nog op eene bevolking, waartoe het alle de grondstoffen rijkelijk in zijnen schoot bevat. Voorheen was het beroemd om Tabak, Suiker en *Brazilië*- of *Verwhout*, gelijk thans voor goud, diamanten, (beide uit de binnenlanden) *Katoen* (van *Fernambuk*) en *Cacao* (van *Maranhao*) zonder nog eene ontelbare menigte van andere voortbrengselen op te noemen. Dit Rijk is aan eene zeer liberale constitutie onderworpen, die zelfs binnenshuis vrijheid aan andersdenkenden in de Godsdienst, buiten de *Roomsche*, vergunt. De hoofdstad is *Rio de Janeiro*, eene aanzienlijke plaats van 130,000 inwoners, de zetel van het Hof en van eenen uitgebreiden koophandel, die door de ligging tusschen *Europa*, *Westindie* en de *Koop de Goede Hoop*, en door de uitmuntende haven (in eene ruime baai) zeer bevordert wordt. Ook *Bahia* of *San Salvador* heeft 100,000 inwoners. Eene andere hoogstbelangrijke stad is *Pernambuk* met het voormalige *Olinde* en *Mauritsbad*, in de zeventiende eeuw de hoofdstad der *Nederlandsche* bezittingen.

Dus hebben dan deze gewesten alle rijke en groote kiemen van toekomstigen voorspoed in hunnen eigenen boezem, en er opent zich voor dezelve een onmetelijk verschiep, eer hunne vruchtbare wildernissen en bosschen ontgonnen zijn, eer hunne thans zoo dungezaaide bevolking eenmaal het land heeft bevolkt. Maar er schuilt ook een geduchte kiem van verderf in die zekere, door de Natuur zoo begunstigde oorden, en wel juist bij die bevolking zelve, en haren verschildenden aard. Hoezeer ook de naam van *vrijheid* en *Republiek* hier de oogen streelt, zoo bezaait er toch, zelfs in het willekeurigste land van *Europa*, (*Turkije* en *Rusland* uitgezonderd) geene eigenlijke *lijfeigenen* of *slaven* meer, die in de verschillende staten van *Amerika* een grooter of kleiner, maar altijd een aanzienlijk gedeelte der bevolking uitmaken. Deze *slaven* waren voorheen van verschillenden aard en kleur. *Zwarte*, uit *Africa* overgevoerde *Negers* en *roode* ingeborene zoogenoemde *Indianen*. De laatste zijn in de *Vereenigde Staten* van *Noord-Amerika* nimmer tot *lijfeigenen* gemaakt, men heeft zich vergenoegd, hen uit hun erve te verdringen en landwaarts te drijven. In *Mexico*, *Guatemala*, *Columbia* en *Peru* maken zij de meerderheid der bevolking uit, en zijn er sedert eeuwen tot den *mijnerheid* gedwongen. — Doch de omwenteling, die deze Staten de vrijheid verschafte, heeft voor hen gelukkige gevolgen gehad: zij zijn daardoor vrijgesteld. — De *Negers* zijn daarentegen nog overal *slaven*, hoewel ook *Noord-Amerika* en *Columbia* zeer wijze en liberale inzigtingen tot afschaffing van den *slavenhandel*, het laatste oplet tot trapsgewijze vermindering der *slaven* heeft daargesteld. Maar het vooroordeel tegen de *Zwarte* is zelfs in het verlichte *Noord-Amerika*, het brandpunt der staatkundige, burgerlijke en godsdienstige vrijheid voor de *Blanken*, zoo groot, dat geen *Europeer* zich verwaardigen zou met eenen *Zwarten* in dezelfde kerk te gaan, te eten of zich bij denzelfden barbiër te laten scheren. Daarenboven bestaat er eene talrijke klasse van lieden van de kleur, uit verbindtenissen van *blanken* met *zwarten* voortgekomen (*Mulatten*) of van *Blanken* met *Rooden* (*Mastiezen*), die trapsgewijze lichter of donkerder van kleur worden, naar mate zij zich weder met *Blanken* of *Zwarten* of *Rooden* verbinden. Er heerscht daaromtrent eene treffende overeenkomst tusschen deze jonge republieken, en die der Oudheid, — *Griekenland* en *Rome*. Maar deze kanker, die dus aan de jeugdige Staten knaagt, kan hun, zonder wijze en voorzigtige maatregelen der regering, ten verderve strekken, wanneer men, of onvoorzigtig, gelijk de *Franschen* in 1791, eensklaps de vrijheid aan deze menschen wilde schenken, of hen nog langer verachten, mishandelen en verdrukken. Eene trapsgewijze verbetering van hun lot, tot zij rijp en geschikt voor de vrijheid zijn, — ziedaar hetgeen de menschenvriend verlangen moet!

Men kan zich een denkbeeld maken van de grootte des gevaars uit de volgende verhouding der onderscheidene klassen tegen elkander. In *Noord-Amerika*, waar alleen in de zuidelijke staten *slavernij* heerscht, maken de *negers* slechts anderhalve, de *blanken* ruim 8 miljoen uit; de overigen zijn *kleurlingen*. In *Mexico* zijn 3,676,000 *rooden* tegen 1,098,000 *blanken*; het overige zijn gemengde rassen, men heeft er geene *zwarte* *slaven*, hetgeen ook weder een groot voordeel voor dezen staat is, die er zoo vele heeft. Hetzelfde is in *Middel-Amerika*, of *Guatemala* het geval, waar slechts 20,000 *negers*, 880,000 *rooden*, 22,000 *blanken* en 420,000 *kleurlingen* van gemengde kleur zijn. *Peru* heeft 10,000 *negers*, maar 228,000 *rooden* en 286,000 *gemengden* tegen slechts 136,000 *blanken*. Dan het getal der *negers* bedraagt in *Columbia* 470,000, tegen 631,000 *rooden* of *Indianen*, tegen 800,000 *blanken* en 720,000 *Mulatten*, er zijn nog 500,000 onafhankelijke *Indianen*. In *Chili* en *Brazilië* overtreft het getal der *zwarten* zelfs dat der *blanken*, even als in onze *Westindische* *Colonien*. *Chili* telt 200,000 *blanken*, tegen 320,000 *negers* en *Mulatten*, en 430,000 *rooden*, *Brazilië* heeft een miljoen *rooden*, een miljoen *zwarten* en gemengde *kleurlingen*, en niet meer dan 400,000 *blanken*. Aan de *Plata-rivier* wonen 930,000 onderworpen, 220,000 vrije of onafhankelijke *Indianen*, 70,000 *negers*, 305,000 *Mulatten* en 475,000 *blanken*.

Er zal veel staatkundige wijsheid toe behooren, om eenmaal alle deze verschillende bestanddeelen tot één Volk, dat één Vaderland en elkander als leden van één staatkundig huisgezin bemint, te vereenigen!

ARNHEM, den 23. April.

Uit het te voren gemelde zental is door den Grooten Kerkenraad gisteren geformeerd, het navolgende drietal: DD. *Brave*, Pred. te Doetinchem; *Hugenholz*, te Harderwijk; de *Kanter*, in den Briel: en op heden avond heropenen Ds. *Hugenholz*, Predikant te Harderwijk.

ARNHEM, den 24. April.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:
Den 23. April 5 El 5 Palm 5 Duim; gewassen o D. gevallen 5 D.
Den 24. dito 6 El 9 Palm 5 Duim; gewassen o D. gevallen 10 D.

Getrouwd:

G. MELCHERS
en
A. E. VOSS.

den 24. April

Overleed alhier, in den Onderdom van 81 jaren, *ADRIANA ENGELLEN*, toedergeliefde Echtgenoot van

ARNHEM, den 16. April 1827. W. VAN OMMEREN.

Het eene der TWEELINGEN, die Gods liefde ont voor ruim 4 weken schonk, nam Zijne ondoorgrondelijke wijsheid heden weder van ons weg.

ZUTPHEN, den 22. April 1827.

G. H. VAN DEN BERGH.
G. VAN DEN BERGH.
Geb. MAKINK.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN DER STAD ZUTPHEN, als hiertoe door den Stedelijken Raad geautoriseerd, zullen op Dingsdag den 15. Mei 1827, des voormiddags ten 10 ure, in de Kazerne den *Yendoorn*, op de *Nieuwstad*, ter zelve Stede, in het openbaar doen verkoopen de nadelijde KAZERNE FURNITURES, deels gebruikt en deels ongebruikt, als:

- 300 Twee Mans MATRASSEN, gevuld met PAA-DEHAAR en WOL.
- 300 Dito PEULUWEN, gevuld als voren.
- 300 STROOZAKKEN.
- 600 WOLLENDEKENS.
- 800 BEDLAKENS.
- 300 TWEEMANSKRIBBEN.

Zijnde alle deze voorwerpen daags voor den verkoop, ter bezigtiging, terwyl van heden af informatie zijn te bekomen bij den Stads Kazerne-meester.

Zutphen, den 19. April 1827.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
P. J. SWAVING.
Ter ordonn. van dezelve,
J. A. VAN HASSELT.

+ \$ + KERKVOOGDEN der HERVORMDE + \$ + NEDERDUITSCH GEMEENTE + \$ + te ARNHEM, zijn voornemens, om, op Dingsdag den 8. Mei 1827, des namiddags ten vijf ure, in de Kerkkamer der Groote- of St. Eusebius Kerk, binnen Arnhem, aan den minstbiedenden Aan te besteden:

De ARBEIDSLOONEN en de LEVERANCIE van NAGELS, tot Vernieuwing van een gedeelte van het Dak, aan de Oostzijde van bovengemeld Kerkgebouw.

Zullende het Bestek en de Condities, te rekenen van heden af, van 's morgens 9 tot 1 ure namiddags, bij den Koester *J. J. R. S.*, aan het Kerkgebouw, ter lezing liggen, alwaar doot denzelfden de noodige aanwijzing zal worden gedaan.

Namens Kerkvoogden voornoemd,
A. A. DE RUUK.

\$ \$ \$ De Notarissen Mr. GERARD VAN ECK en + \$ + Ambtgenoot, beiden te Arnhem residentie, zijn voornemens om op Maandag den 14. Mei 1827 en volgende dagen, telkens des voormiddags ten half tien en des namiddags ten drie ure, in het Huis in de Koningsstraat, wijk F. No. 22, te Arnhem, publiek te verkoopen: eenen zeer zindelijken, buitengewoon wel onderhouden INBOEDEL, bestaande uit zeer fraaie TAFELS, DESSERT, KOFFIJ- en THEESERVIESEN, oude Blaauwe Oost-Indische gekleurde Japansche en andere PORCELEINEN, zijn geslepen KRISTAL- en ander GLASWERK, zeer schoone PENDULES, veritabel Oost-Indisch en Inlandsch, LAKWERK, bij uitstek wel geschikt en net bewaarde BEDDEN, MATRASSEN, BEDKANTEN, PAVILJOENEN, MEUBEL en andere GORDIJNEN, echte SMIDNASCHE en andere TAPIJTEN en VLOERKLEEDEN, heldere SPIEGELS en velerlei KAMERKROONEN, BARO- en THERMOMETERS, geheel of opgelegde MAHONTHOUTEN TAFELS, STOELN, KASTEN, KABINETTEN en andere MEUBELS, voorts eene menigte zwaar KOPER-, TIN-, BLIK- en IJZERWERK, JAGTGEWEREN, PISTOLEN, extra goed gemaakte RIJTUIGEN, TUIGEN en Reider STALGEREEDSCHAP.

Wijders op Dingsdag den 20. Mei daaraanvolgende, op het Landgoed *Hulkestein*, onder Arnhem, 10 extra schoone en groote ORANJEBOOMEN, 2 extra zware en fraaie LAUBUSTINUS-BOOMEN. Eene partij van ongeveer 200 diverse fijne BLOEMGEWASSEN in Potten, 37 jonge ORANJE-BOOMPJES in Potten en eene partij vruchtdragende en andere ANANAS PLANTEN, BROEIRAMEN, TUINBAKKEN, TUINSTOELEN en Tuingereedschappen; alles nagelaten door wijlen den Hoogwelgeboren Jonkheer Mr. JOHAN BRANTSEN, in leven lid van Gedeputeerde Staten in de Provincie Gelderland en wijlen Vrouwe MARIA LEOPOLDINA CATHARINA VAN HASSELT, in leven Echtelieden, gemaand hebbende in de Koningsstraat te Arnhem voornemd, in het breede beschreven bij Catalogus, welke verkrijgbaar is bij den Boekdrukker P. NYHOPF, in de Bakkerstraat te Arnhem, tegen betaling van tien Centen voor den Afsnede.

De Goederen zijn Donderdag, Vrijdag en Zaterdag te voren, des voormiddags van tien tot namiddags ten drie ure, voor een ieder te zien.

\$ \$ \$ Op den vijften Mei 1827, zal, ten huize van Meis- + \$ + vrouw de Weduwe LOGE GELDERMAN, in het Wapen van Zutphen, te Harderwijk, in het openbaar geveild en veertien dagen daaraanvolgende, zijnde op Zaterdag den negenden Mei, des avonds ten zes ure, finaal worden verkocht: 1. Het LANDGOED VOLENBEEK, in de provincie Gelderland, arrondissement Arnhem, nabij het dorp Putten, een kwart uur van den geprojecteerden Straatweg van het Katerveer bij Zwalle, op de Doornenbeg, bij Amersfoort, gelegen; bestaande in een zeer logeabel HEERENHUIS met zeven diverse BENEDENKAMERS, waaronder een met vijf en een met twee Ramen, beide Behangen, vier BOVENKAMERS, twee KNECHTSKAMERTJES, groote KEUKEN, twee KELDERS, annex KOETSHUIS en PAARDENSTAL voor vier Paarden, eene groote en drie kleine MOESTUINEN, met diverse fijne en andere VRUCHTBOOMEN, aangename WAND E-

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.